

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ВЕЛИКИОТ СОВЕТ НА СУДОТ

СЛУЧАЈ ЈЕРШИЛД против ДАНСКА

(Молба бр. 15890/89)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

23-ти септември 1994 год.

Во случајот Јершилд против Данска*,

Европскиот суд за човекови права, заседавајќи како Велик Совет согласно Правилото 51 од Правилата на Судот и составен од следните судии :

- г. Р. Рисдал, *претседател*,
- г. Р. Бернард,
- г. Ф. Ѓулчуклу,
- г. Р. Мекдоналд,
- г. С. Русо,
- г. А. Шпилман,
- г. Н. Валтикос,
- г. С. К. МАРТЕНС,
- г-ѓа Е. Палм,
- г. Р. Пеканен,
- г. А. Н. ЛУАЗО,
- г. Ј. М. МОРЕНИЛА,
- г. М. А. ЛОПЕЗ РОША,
- г. Л. Вилдабер,
- г. Г. Мифсуд Боничи,
- г. Ј. Макарчик,
- г. Д. Гочев,
- г. Б. Репик,
- г. А. Филип, *судија ad hoc*

---

* Забелешка од записничарот. Случајот има број 36/1993/431/510. Првиот број е позицијата на случајот на списокот случаи упатени до Судот во текот на релевантната година (вториот број). Последните два броја ја означуваат позицијата на случајот на списокот случаи упатени до Судот од неговото создавање и на списокот на молбите до Комисијата што се соодветно отворени .

како и г. Х. Пецолд, *в.д. записничар*,
разгледувајќи го истиот зад затворени врати на 22-ри април и
22-ри август 1994 год.,

ја донесе следната пресуда, усвоена на последниот споменат
датум :

ПОСТАПКА

1. Случајот беше упатен до Судот на 9-ти септември 1993 год. од страна на Европската комисија за човекови права (во понатамошниот текст: „Комисијата“) и на 11-ти октомври 1993 год. од страна на Владата на Кралството Данска (во понатамошниот текст: „Владата“), во рамките на тримесечниот период пропишан со чл. 32 ст. 1 и чл. 47 (чл. 32-1, чл. 47) од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (во понатамошниот текст: „Конвенцијата“). Истиот е отворен врз основа на молбата (бр. 15890/89) против Данска поднесена до Комисијата согласно член 25 (чл. 25) од страна на данскиот државјанин, г. Јенс Олаф Јершилд на 25-ти јули 1989 год.

Барањето на Комисијата упатува на чл. 44 и 48 (чл. 44, чл. 48) и на декларацијата со која Данска ја призна обврзната јуриisdикција на Судот (чл.46) (чл. 46); молбата на Владата упатува на чл. 44 и 48 (чл. 44, чл. 48). Предмет на барањето и на Владианата молба е добивањето одлука во однос на тоа дали фактите во случајот откриваат прекршување од страна на тужената држава во однос на обврските согласно чл. 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

2. Во одговор на испитувањето извршено во согласност со Правилото 33 ст. 3 (д) од Правилата на Судот, молителот навел дека сака да учествува на процесот и назначи адвокати што ќе го застапуваат (Правило 30).

3. Советот што треба да се конституира ги вклучува *ex officio* г. И. Фигел, избран судија со данско државјанство (чл. 43 од Конвенцијата) (чл. 43), и г. Р. Рисдал, претседател на Судот (Правило 21 ст. 3 (б)). Меѓутоа, на 20-ти септември 1993 год. г. Фоигел се повлече од случајот согласно Правилото 24 ст. 2. На 24-ти септември 1993 год. во присуство на записничарот, претседателот извлече со ждрепка имиња на седум други членови, имено г. Р. Мекдоналд, г-ѓа Е. Палм, г. Р. Пеканен, г. М. А. Лопез Роша, г. Г. Мифсуд Боничи, г. Ј. Макарчик и г. Д. Гочев (чл. 43 на крајот од Конвенцијата и Правилото 21 ст. 4) (чл. 43). Со писмото од 29-ти октомври застапникот на Владата го извести записничарот за именувањето на г. К. Ваабен како судија *ad hoc*; во писмото од 16-ти ноември застапникот го информираше записничарот дека г. Ваабен се повлече и тие заради тоа го именуваа г. А Филип како негова замена (чл. 43 од Конвенцијата и Правило 23) (чл. 43).

4. Како претседател на Советот (Правило 21 ст. 5), г. Рисдал, делувајќи преку записничарот, го консултираше застапникот на Владата, адвокатите на молителот и делегатот на Комисијата за организација на постапката (Правило 37 ст. 1 и 38). Согласно налогот даден како последица, записничарот прими претставка од Владата на 18-ти февруари 1994 год. и претставка од молителот на 20-ти февруари. Во писмото од 7-ми март, секретарот на Комисијата го информираше записничарот дека делегатот не сака да одговори во писмена форма.

5. На 23-ти февруари 1994 год. претседателот, откако го консултираше Советот, им даде дозвола на Хјуман Рајтс Уоч, невладина организација за човекови права со седиште во „Њу Јорк, да поднесе забелешки за специфични аспекти на случајот (Правило 37 ст. 2). Коментарите на истите беа поднесени на 23-ти март.

На 23-ти февруари Советот го овласти (Правило 41 ст. 1) молителот да ја покаже видео снимката од телевизиската програма која е во прашање во овој случај до судиите што учествуваат во постапката. Прикажувањето се одржа кратко пред расправата на 20-ти април.

6. На 23-ти февруари Советот исто така одлучи да ја откаже јурisdикцијата во корист на Великиот Совет без одлагање (Правило 51). Претседателот и потпретседателот, г. Р. Бернанд, како и другите членови на Советот кои се членови на Великиот Совет *ex officio*, а имињата на дополнителните девет судии беа извлечени со ждрепка од страна на претседателот во присуство на записничарот на 24-ти февруари (Правило 51 ст. 2 (а) до (в)), имено г. Ф. Ѓулчуклу, г. С. Русо, г. А. Шпилман, г. Н. Валтикос, г. С. К. Мартенс, г. А. Н. Луазо, г. Ј. М. Моренила, г. Л. Вилдхабер и г. Б. Репиќ.

7. На различни датуми помеѓу 22-ри март и 15-ти април 1994 год., Комисијата издаде бројни документи и две видео касети, како што бараше записничарот по упатство од претседателот, а молителот поднесе понатамошни податоци за своите побарувања согласно чл. 50 (чл. 50) од Конвенцијата.

8. Во согласност со одлуката на претседателот, расправата се одржа како јавна во Палатата на човековите права, Стразбур, на 20-ти април 1994 год. Судот одржа подготвителен состанок пред тоа.

Пред Судот пристапија :

- за Владата

г. Т. Леман, амбасадор,

правен советник, Министерство за надворешни
работи, *државен службеник,*

г. М. Б. ЕЛМЕР, ЗАМЕНИК ПОСТОЈАН СЕКРЕТАР,

главен правен советник, Министерство за правда,
г-ѓа Ј. Рехнагел, советник на министерот,

Министерство за правда,

г. Ј. Лундум, шеф на Одделение, Министерство за
правда, *советници;*

- за Комисијата

г. С. Л. РОЗАКИС,

делегат,

- за молителот

г. К. Бојл, адвокат, професор по право
на Универзитетот во Есекс

г. Т. Трир, адвокат, предавач по право

на Универзитетот во Копенхаген,

советник,

г-ѓа Л. Јоханесен, правник,

советник.

Судот ги сослуша обраќањата на г. Розакис, г. Лехман, г. Елмер, г. Бојл и г. Трир, и исто така одговори на едно прашање поставено од претседателот.

ФАКТИЧКАТА СИТУАЦИЈА

I. ПОСЕБНИТЕ ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

9. Г. Јенс Олаф Јершилд, дански државјанин, е новинар и живее во Копенхаген. Во времето на настаните поради кои е

покренат овој случај, бил и сеуште е вработен во Данмаркс Радио (Данска радио корпорација, чии емисии не се само на радио туку исто така емитува и телевизиски програми), со должност на нејзиниот Неделен магазин за новости (Сондагсависен). Истиот е познат како сериозна телевизиска емисија намената за добро информирана публика, што се занимава со широк распон општествени и политички прашања, вклучително ксенофобијата, имиграцијата и бегалците.

А. Точката Зелени жакети

10. На 31-ви мај 1985 год. весникот Информација објавил статија која ги опишува расистичките ставови на членовите на една група млади луѓе, кои себе си се нарекувале „Гринџекитс“ (Зелени жакети, заб. прев. („grønjakkerne“), во Остербро во Копенхаген. Во светлината на оваа статија, уредниците на Неделниот магазин за новости решиле да продуцираат документарец за Зелените жакети. Потоа, молителот контактирал со претставници на групата, поканувајќи тројца од нив заедно со г. Пер Аксхолт, социјален работник вработен во месниот младински центар, да земат учество во телевизиско интервју. Во текот на интервјето, кое го водел молителот, тројцата Зелени жакети направиле навредливи и погрдни забелешки за имигрантите и етничките групи во Данска. Интервјето траело меѓу пет и шест часа, од кои околу два и два и половина часови биле снимени на видео. Радиото Данмаркс им платило на интервјуираните награда согласно вообичаената практика.

11. Потоа молителот го уредил и изрежал филмот од интервјето до пет минути. На 21-ви јули 1985 год. тоа било

емитувано од радиото Данмаркс како дел од Неделниот магазин за новости. Програмата се состоела од различни точки, на пример за законот за брак во Јужна Африка, за дебатата за делбата на добивката во Данска и за покојниот германски писател Хајнрих Боел. Исписот од точката со Зелените жакети гласи како што следува [(I): ТВ презентерот; (A) : молителот; (Г): еден или друг од Зелените жакети]:

(I) "Последниве години, многу нешта беа кажани за расизмот во Данска. Весниците моментално објавуваат приказни за недовербата и лутината насочени кон малцинствата. Кои се луѓето кои ги мразат малцинствата? Од каде тие доаѓаат? Каков е нивниот менталитет? г. Јенс Олаф Јершилд посети група млади екстремисти во Остербро во Копенхаген.

(A) Знамето на ѕидот е знаме на Јужните држави од Американската граѓанска војна, но денес е исто така и симбол за расизам, симбол на Американското движење Кју Клуks Клан, и покажува што се Лиле Стин, Хенрик и Нисе.

Дали сте вие расист?

(Г) Да, себе си се сметам за таков. Добро е да се биде расист. Ние веруваме дека Данска е на Данците.

(A) Хенрик, Лиле Стин и сите други се членови на една група млади луѓе кои живеат во Студсгардсгаде, наречен СТУДСЕН, во Остербро во Копенхаген. Тоа е станбена населба, многумина од жителите се невработени и се на социјална помош, стапката на криминал е висока. Некои од младите луѓе од ова соседство веќе биле вмешани во криминални активности и веќе биле осудувани.

(Г) Тоа беше обична вооружена кражба на бензинска станица.

(A) Што сторивте?

(Г) Ништо. Јас само се втурнав во бензинската станица со ... револвер и ги натерав да ми дадат малку пари. Потоа избегав назад. Тоа е сè.

(A) Што е со тебе, што се случи?

(Г) Не сакам да разговарам повеќе за тоа.

(A) Но, тоа беше насилство?

(Г) Да.

(А) Вие што туку сте излегле од ... сте биле уапсени, зошто бевте уапсени?

(Г) Улично насилство.

(А) Што се случи?

(Г) Малку се тепав со полицијата заедно со некои другари.

(А) Дали тоа се случува често?

(Г) Да, се случува.

(А) Сè на сè, има 20-25 млади луѓе од СТУДСЕН во истата група.

Тие се среќаваат недалеку од станбената населба близу некои стари куќи кои треба да се рушат. Таму се среќаваат меѓу другото за да го потврдат својот расизам, својата омраза кон имигрантите и својата поддршка за Кју Клуks Кланот.

(Г) Кју Клуks Кланот е нешто што доаѓа од САД од старите времиња, во текот на, знаете, граѓанската војна и слични нешта, бидејќи Северните држави сакале црниците да бидат слободни човечки суштества, но човеку, тие не се човечки суштества, тие се животни, нели, тоа е сосема погрешно човеку, работите што се случиле. На луѓето треба да им се дозволи да држат робови, барем јас така мислам.

(А) Бидејќи црните не се човечки суштества?

(Г) Не, тоа можете исто така да го видите од нивната телесна градба човеку, големи рамни носеви, со уши како карфиол итн. човеку. Широки глави и многу широки тела човеку, влакнести, гледате во горилла и го споредувате со мајмун човеку, потоа, тоа е истото (однесување) човеку, тоа се истите движења, долги раце човеку, долги прсти итн., долги стапала.

(А) Многу луѓе велат нешто друго. Има многу луѓе што велат, но...

(Г) Само сликајте еден горилла човеку, и потоа погледнете црнец, тоа е истата телесна градба и сè човеку, рамно чело и сите видови нешта.

(А) Има многу црнци, на пример во САД, кои држат важни работни места.

(Г) Секако, секогаш има некој што сака да се покажува, како да се тие подобри од белиот човек, но долгорочно, белиот човек е тој што е подобар.

(А) Што вам ви значи Кју Клуks Кланот?

(G) Многу ми значи, бидејќи мислам дека тоа што тие го прават е правилно. Црнецот не е човечко суштество, тоа е животно, истото важи за сите други странски работници исто така, Турци, Југословени и како и да се нарекуваат.

(A) Хенрик има 19 години и е на социјална помош. Живее во изнајмена соба во Студсгардсгаде. Хенрик е еден од најсилните подржувачи на Кланот, и ги мрази странските работници, 'Перкере' (многу погрден збор на дански за работниците имигранти).

(Г) Тие доаѓаат тука и го цицаат нашето општество. Но ние, ние имаме доволно проблеми за да ги добиеме нашите социјални бенефиции, а тие едноставно ги добиваат човеку. Ние можеме да се караме со тие идиоти таму во канцеларијата за социјални бенефиции за да ги добиеме своите пари, а човеку, тие едноставно ги добиваат, тие се први на листата за домување, тие добиваат подобри станови од нас човеку, а некои од нашите пријатели кои имаат деца, тие човеку живеат во најлошите брлози, човеку тие не можат дури ни да добијат туш во нивниот стан човеку, тогаш тие 'Перкере' семејства човеку, одат таму со седум деца и едноставно добиваат скап стан, токму таму и тогаш. Ним се им се плаќа и такви работи, тие не може да се во право човеку, Данска е на Данците, зарем не?

Факт е дека тие се 'Перкере', тоа е она што ние не го сакаме, нели, и ние не го сакаме нивниот менталитет, мислам тие многу добро можат, мислам ... како се вика ... Мислам ако тие сакаат да зборуваат руски дома, добро, тоа е ок, но она што ние не го сакаме е кога тие одат наоколу во тие Зимбабве облеку и си говорат на тој хула-хула јазик на улица, а ако вие ги прашате нешто или влезете во едно од нивните таксиња, тие тогаш велат : Не знам каде е тоа, ти кажувај ми, добро?

(A) Да не е дека ти си можеби малку завидлив на некој 'Перкере' како што ги нарекуваш бидејќи тие имаат свои сопствени продавници, коли, тие можат да состават крај ...

(Г) Тие продаваат дрога човеку, пола од затворската популација во 'Вестре' се внатре поради дрога човеку, пола од тие во затворот Вестре како и да е, тие се луѓе кои отслужуваат заради дилање дрога или нешто слично.

Тие се внатре, сите 'Перкере', поради дрога, зарем не? (Тоа) мора да е доволно, како се вика, не треба да има дрога тука во оваа земја, но ако навистина треба да се прокриумчари тука, мислам дека треба тоа самите ние да го правиме, мислам, не е фер што тие странци доаѓаат тука да ... како се вика ... ја сторат Данска уште позависна од дрога и такви нешта.

Ние ги обоивме нивните врати и се надевавме дека ќе им биде доста, така што наскоро ќе заминат и скокавме во нивните коли и им фрлавме боја в лице кога тие лежеа в кревет и спиеја.

(А) Што правевте со бојата, зошто боја?

(Г) Бидејќи тоа е бела боја, мислам дека им стои добро, тоа беше ефектот што сакавме да го постигнеме.

(А) Им фрлавте боја преку прозорците на имигрантските семејства?

(Г) Да.

(А) Што се случи?

(Г) Тој едноставно си ја доби в лице, тоа е се. Па, мислам дека се разбуди, и тогаш излезе и викаше нешто на својот хула-хула јазик.

(А) Дали пријави на полицијата?

(Г) Не знам дали пријави, мислам, никаде нема да стигне ако го стори тоа.

(А) Зошто не?

(Г) Не знам, тоа е детска работа, како другите луѓе што фрлаат вода во лице на другите, така тој доби боја во неговото. Тие не можат да сторат ништо со тоа.

(А) Пер Аксхолт, познат како 'Пакс' (П), е вработен во младинскиот центар во Студсгардсгаде. Тој работел таму неколку години, но многумина се откажуваат многу побрзо поради тоа што тоа е тешка средина. Пер Аксхолт чувствува дека причините зошто младите ги гонат имигрантите е затоа што самите се беспомошни и разочарани.

Што мислите дека тие би рекле дека сакаат, ако ги прашате?

(П) Истото што јас и вие го сакаме. Некаква контрола врз своите животи, работа што може да се смета пристојна и што ја сакаат, разумна економска состојба, разумно функционално семејство, жена или маж и деца, разумен живот на средната класа каков што јас и вие го имаме.

(А) Тие прават многу нешта што сигурно ги спречуваат да го добијат тоа.

(П) Тоа е точно.

(А) Што мислите, зошто го прават тоа?

(П) Бидејќи тие немаат ништо попаметно да прават. Во текот на долг период им е зборувано дека средството со кое се постигнува успех се парите. Тие не би можеле да дојдат до пари легитимно, така што често се обидуваат да дојдат до нив преку криминална активност. Некогаш тие успеваат, некогаш не, и затоа гледаме многу млади луѓе во таква ситуација да одат в затвор, бидејќи тоа не функционира.

(А) Колку години имавте кога започнавте со вашите криминални активности?

(Г) Не знам, мислам околу 14.

(А) Што правевте?

(Г) Првиот пат, не се сеќавам, не знам, провала.

(А) Дали имате нешто што може да се нарече криминална кариера?

(Г) Не знам дали можете да го наречете тоа така.

(А) Вие го сторивте вашето прво кривично дело кога имавте 14 години.

(Г) Па, може да се каже така, мислам, ако тоа е криминална кариера. Ако сте биле вмешани во криминал од 15-годишна возраст, тогаш претпоставувам може да речете „Имам криминална кариера“.

(А) Би ми кажале ли нешто за некои работи што сте ги сториле?

(Г) Не, не баш. Тоа беше едно исто цело време. Имаше крадење видеа, каде 'Перкере' ни беа муштерии, значи имаат пари. Ако луѓето сакаат да излегуваат и добро да си поминуваат, да бидат расисти и да пијат пиво, да се забавуваат, тогаш е сосема очигледно дека не сакаат да живеат во дупка.

(А) Но дали заканата од затвор е нешто што навистина ги оттргнува луѓето од тоа да прават нешто незаконско?

(Г) Не, не е затворот тоа што ги плаши луѓето.

(А) Дали затоа слушате приказни за луѓе од таму што се борат со ножеви итн., секоја ноќ. Дали причината за тоа е фактот што тие не се плашат од тоа дека полицијата ќе ги фати?

(Г) Да, ништо од тоа не испаѓа, мислам, нема лоши последици, па веројатно затоа. На пример тепачки и бодења и кршење работи ... Ако навистина се навлечете на џоинт тоа би била смешно мала пресуда, така што, мислам ... обично сме ослободени следниот ден. Последниот пат предизвикавме некоја неволја во еден паб, тие не пуштија надвор следното утро. Ништо навистина не излегува од тоа. Тоа не нè обесхрабрува, но ние бевме петмина, кои што туку излегоа надвор и тогаш имавме прослава за последниот што излезе вчера, тие веројатно не сакаа да влезат повторно некое време па веројатно нема да вршат голем криминал повторно.

(А) Би сакале ли да се преселите повторно во Студсгардсгаде каде пораснавте, но ние сигурно знаеме дека тоа е средина со висока стапка криминал. Би сакале ли вашето дете да порасне како вас?

(Г) Не, и не мислам дека така ќе биде. Прво, бидејќи таа е девојче, статистиката покажува дека ризикот не е толкав. Мислам дека тие веројатно не го прават тоа, но не мора да бидете криминалец бидејќи живеат во средина со висока стапка криминал. Јас едноставно не би го прифатил тоа, ако таа мами стари жени и им ги краде чантите.

(А) Што ако таа беше меѓу тие што ги тепаат имигрантите итн. Што тогаш?

(Г) Тоа би било ок. Не би имал ништо против.

(И) Ќе мора да видиме дали менталитетот на ова семејство ќе се смени следната генерација. Конечно, ние би сакале да речеме дека групите млади луѓе како овој во СТУДСЕН во Остербро, биле формирани на друго место во Копенхаген.

Б. Постапката пред Градскиот суд во Копенхаген

12. После емисијата немаше никакви приговори до Советот за радиодифузија што е надлежен за таквите работи, ниту до радиото Данмаркс, но Епископот Алборгшки се пожали до министерот за правда. После преземената истрага, јавниот обвинител покрена кривична постапка во Градскиот суд во Копенхаген (Københavns Byret) против тројцата младинци

интервјуирани од страна на молителот, со обвинение дека го прекршиле чл. 266 (б) од Кривичниот Законик (straffeloven) (види ст. 19 подолу) заради долу наведените искази :

“... Северните држави сакаа црниците да бидат слободни човечки суштества човеку, тие не се човечки суштества, тие се животни.“

„Само земете една слика од горила човеку, и потоа погледнете црнец, истата телесна градба и сè човеку, широко чело и сите видови нешта.“

„Црнецот не е човечко суштество, тоа е животно, истото важи за сите други странски работници исто така, Турци, Југословени и како и да се нарекуваат тие.“

„Факт е дека тие се 'Перкере', тоа е она што нам не ни се допаѓа, добро, и не ни се допаѓа нивниот менталитет ... тоа што не ни се допаѓа е кога се возат наоколу во таа Зимбабве облека и говорат на тој хула-хула јазик на улица ...“

„Тие продаваат дрога човеку, половината од популацијата од затворот 'Вестре' е внатре заради дрога ... тие луѓе кои отслужуваат затворска казна заради дрога ...“

„Тие се внатре, сите 'Перкере' заради дрога ...“

Молителот беше обвинет согласно чл. 266 (б) в.в. со чл. 23 (види ст. 19 подолу), со помош и поттик за тројцата младинци,, истото обвинение беше подигнато против шефот на Одделението за вести на радио Данмаркс, г. Ласе Јенсен.

13. Во Градскиот суд, адвокатот на молителот и на г. Јенсен бараа да бидат ослободени. Тој аргументираше дека молителот и г. Јенсен никако не би можеле да се споредуваат со другите тројца тужени, бидејќи тие не ги симпатизираат нивните погледи. Тие само сакале да дадат реалистична слика за еден социјален проблем, всушност емисијата предизвикала само лутина и поттикнувала сожалување во поглед на другите тројца тужени, кои самите се изложили себе си на потсмев. Значи, во никој случај не била намера на радиото Данмаркс да ги убеди другите да ги усвојат истите погледи како Зелените жакети, напротив,

тоа било спротивното. Согласно релевантниот закон мора да се повлече дистинкција помеѓу лицата кои ги дале исказите и уредниците на програмата, со тоа што последните уживаат посебна слобода на изразувањето. Бидејќи во времето на емитувањето радио Данмаркс имало монопол на емитување, имало и должност да ги соопштува сите мислења од јавен интерес на начин што го одразува начинот на говорникот да се изрази себе си. Јавноста исто така имала интерес да биде информирана за злогласните лоши социјални ставови, дури и за оние што се непријатни. Емисијата била емитувана во контекстот на јавна дебата што резултирала со коментари во печатот, на пример во Информација, и едноставно била еден искрен извештај за реалностите на младинците кои се во прашање. Адвокатот, меѓу другото упатувајќи на горе наведената статија во Информација, исто така посочи кон фактот дека во случаите од ваква природа не била следена конзистентна политика од страна на обвинението.

14. На 24-ти април 1987 год. Градскиот суд ги обвини тројцата младинци, од кои едниот наведе дека „црниците“ и „странските работници“ биле „животни“ а другите двајца за нивните тврдења во врска со дрогата и „Перкере“. Молителот бил обвинет за нивно помагање и поттикнување, како и г. Јенсен во неговото својство на контролор на програмата, тие биле осудени да платат парична казна во износ на дневница (dagsbøder) од 1.000 и 2.000 дански круни секој, или на пет дена затвор (hæfte).

Што се однесува до молителот, Градскиот суд утврди дека, следствено статијата во Информација од 31-ви мај 1985 год., тој ги посетил Зелените жакети и од разговорот со г. Аксхолт, меѓу другото, се согласиле дека тројцата младинци треба да

учествуваат во емисијата. Предмет на емисијата било да се прикаже ставот на Зелените жакети за расизмот во Остербро, претходно споменат во статијата во Информација, и да ја покаже нивната социјална заднина. Според тоа, како што сметаше Градскиот суд, молителот самиот преземал иницијатива да направи телевизиска емисија, и понатаму, тој бил однапред многу добро свесен дека во текот на интервјуто веројатно ќе бидат дадени дискриминаторски изјави. Интервјуто траело неколку часа, и во текот на истото се пиело пиво кое делумно било платено од радиото Данмаркс. Во врска со тоа молителот ги охрабрувал Зелените жакети да ги изразат своите расистички погледи, што, коха би биле емитувани на телевизија, самите по себе би претставувале прекршување на чл. 266 (б) од Кривичниот Законик. Исказите биле емитувани без никакви коментари за противтежа, откако снимките биле уредени од страна на молителот. Според тоа, тој е виновен за помагање и поттикнување да се прекрши чл. 266 (б).

В. Постапката пред Второстепениот суд на Источна Данска

15. Молителот и г. Јенсен, но не и тројцата Зелени жакети, се жалеа против пресудата на Градскиот суд до Второстепениот суд на Источна Данска (Østre Landsret). Тие во суштина ги повториле поднесоците што ги доставиле пред Градскиот суд и во дополние, молителот објаснил дека иако се сомневал дека изјавите на Зелените жакети биле казниви, тој се воздржал од пропуштање на тоа од емисијата, сметајќи дека е од круцијално значење да го покаже нивниот вистински став. Тој претпоставувал дека тие се свесни дека може да се изложат на

кривична одговорност со давање такви искази и затоа не ги предупредил за тој факт.

16. Со пресудата од 16-ти јуни 1988 год. Второстепениот суд ја одби жалбата со шест гласа наспроти еден.

Членот кој не се сложуваше беше на стојалиште дека, иако исказите на Зелените жакети сочинуваа кривични дела според чл.266 (б) од Кривичниот Законик, молителот и г. Јенсен не ги преминале границите на слободата на говорот што треба да ја уживаат телевизијата и другите медиуми, бидејќи предмет на емисијата било да се анимира јавна дискусија за одредени расистички ставови и социјалната заднина на групата младинци кои се во прашање.

Г. Постапката пред Врховниот суд

17. Со дозвола од молителот и г. Јенсен се жалеа на Врховниот суд (Højesteret) од Второстепениот суд, што со четири гласа наспроти еден ја отфрли жалбата со Пресудата од 13-ти февруари 1989 год. Мнозинството смета дека :

„Тужените предизвикале објавување на расистички искази дадени од тесен круг лица и со тоа ги сториле тие луѓе подложни на казна и со тоа, како што сметале Градскиот суд и Второстепениот суд, го прекршиле чл. 266 (б) в.в. чл. 23 од Кривичниот Законик. (Ние) не наоѓаме дека ослободувањето на тужените би било оправдано врз основ на слобода на изразувањето во предмети на јавен интерес наспроти интересот за заштита од расна дискриминација. (Ние) затоа гласаме во корист на потврдувањето на пресудата (на која тие се жалеа).“

Судијата Понтопидан го наведе своето неслагање :

„Предмет на емисијата беше да се придонесе кон информираноста за едно прашање, ставот кон странците, што беше предмет на сеопфатна и понекогаш емоционална јавна дебата. Мора да се земе дека емисијата даде јасна слика на погледите на Зелените жакети, со што на публиката

и е дадена прилика да биде информирана и да формира свое мислење. Во поглед на природата на тие гледишта, секое разнишување на рамнотежата во текот или веднаш пред или после тоа би служело за корисна цел. Иако се однесувала на релативно мала група луѓе што имаат екстремни гледишта, емисијата имала добро вредносно ниво во однос на известувањето и информирањето. Фактот што тужените зеле иницијатива да шират такви погледи не е од врвна важност за проценката на нивното однесување. Во такви околности и без оглед на фактот дека за исказите точно се утврдило дека го прекршуваат чл. 266 (б), го ставам под прашање тоа дали може да се советува да се прогласат тужените виновни за помагање и поттикнување да се прекрши таа одредба. Затоа гласам за ослободување на тужените.“

18. Кога Врховниот суд донесе пресуда во еден случај што подига важни принципиелни прашања, вообичаено е еден член од мнозинството да објави детална и авторитетна изјава за причините на пресудата. Одржувајќи го тој обичај, судијата Херман на 20-ти јануари 1990 год. објави таква изјава во Неделниот правен весник (*Ugeskrift for Retsvæsen*, 1989, стр. 399).

Што се однесува до осудувањето на молителот и г. Јенсен, мнозинството дало важност на фактот дека тие предизвикале расистичките искази да станат јавни. За ставката на молителот немаше директен извештај на состанокот. Тој самиот контактирал со тројцата младинци и предизвикал тие да дадат тврдења како претходно исказаните во Информација, што тој ги знаел и веројатно очекувал од нив да ги повторат. Тој самиот ја исекол снимката од интервјуто кое траело неколку часа на пет минути кои содржат груби коментари. Исказите, кои тешко дека ќе биле казниви согласно чл. 266 (б) од Кривичниот Законик да не ги дале пред широк круг луѓе ("*videre kreds*") , станале очигледно казниви кога биле објавени на телевизија на иницијатива на молителот и со одобрение од г. Јенсен. Затоа

беше несомнено дека тие го помагале и поттикнувале ширењето на тие искази.

Ослободувањето на молителот и г. Јенсен би можело да се оправда со причини што јасно би претежнале над погрешноста на нивните дејствија. Во врска со тоа, во интерес на заштитата на тие што се силно навредени од исказите, требало да се одмери во однос на заштитата на јавното информирање за истите. Додека е пожелно да се дозволат на печатот најдобри можни услови за известување за општеството, слободата на печатот не може да биде неограничена бидејќи слободата на изразувањето е поврзана со одговорности.

При нагласувањето на балансот помеѓу различните интереси што се вклучени, мнозинството го имаше предвид фактот што исказите, што беа изнесени пред широк круг луѓе, се состоеле од серија неартикулирани, клеветнички замерки и навреди изговорени од членовите на незначајна група чии мислења тешко дека би биле од интерес за многу луѓе. Вредноста на нивните вести и информации не била таква што би го оправдала тоа ширење и затоа не гарантира ослободување за обвинетите. Тоа не значи дека во печатот не може да се известува за екстремистички гледишта, но таквите извештаи мора да се вршат на поурамнотежен и исцрпен начин отколку што тоа било во телевизиската емисија што е во прашање. Исто така треба да се дозволат директни извештаи од митинзите кои биле од јавен интерес .

Од друга страна, малцинството сметаше дека правото на информација ги надминало интересите заштитени со чл. 266 (б) од Кривичниот Законик.

Конечно, судијата Херман забележа дека компатибилноста на спорните мерки со член 10 (чл. 10) од Конвенцијата не била ставена под прашање во текот на судењето.

II. РЕЛЕВАНТНОТО ДОМАШНО ПРАВО

А. Кривичниот Законик

19. Во релевантното време чл. 266 (б) од Кривичниот Законик предвидува :

„Секое лице кое, јавно или со намера да го прошири на широк круг ("videre kreds") луѓе, даде исказ или друго соопштение, закана, навреда или деградирање на група лица на сметка на нивната раса, боја, национално или етничко потекло или верување, ќе подлежи на парична казна или на едноставно притворање до затворање во тек на времетраење кое нема да надминува две години.

Член 23 став 1 гласи :

„Одредба со која се утврдува кривично дело ќе се применува на секое лице кое помагало при вршењето на кривичното дело со поттикнување, совет или дејствие. Казната може да се намали ако тоа лице имало само намера да даде помош од мала важност или да ја зајакне намерата за која веќе е донесено решение или кривичното дело не било завршено, или ако не успеало да се даде помошта како што се имало намера.

Б. Законот за одговорност на медиумите од 1991 год.

20. Законот за одговорност на медиумите од 1991 год. (Medieansvarsloven, 1991:348), што стапи во сила на 1-ви јануари 1992 год., т.е., после настаните што го покренаа овој случај, пропиша правила, меѓу другото, за кривичната одговорност во поглед на телевизиските емисии. Чл. 18 предвидува :

„Лице кое што даде изјава во текот на недиректно емитување (forskudt udsendelse) ќе биде одговорно за истата согласно општите законски прописи, освен ако :

Идентитетот на односното лице не се појави во емисијата; или

(2) (тоа лице) не се согласило изјавата да биде емитувана; или

(3) (нему или неа) и било ветено дека (тој или таа) може да учествува (во емисијата) без (неговиот или нејзиниот) идентитет да биде откриен или ако се преземени разумни мерки на претпазливост за таа цел.

Во ситуациите опишани во ст. 1, под-ставови (1) до (3) погоре, уредникот е одговорен за содржината на изјавите дури и кога прекршувањето на законот настанало без намера или небрежност од негова страна ...“

Според член 22 :

„Лицето кое прочита или на било кој друг начин пренесе текст или изјава, не е одговорно за содржината на тој текст или изјава.“

III. ИНСТРУМЕНТИТЕ НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ

21. Одредбите во врска со забраната на расната дискриминација и спречувањето на пропаганда на расистичките погледи и идеи треба да се најдат во бројни меѓународни инструменти, на пример во Повелбата на Обединетите Нации од 1945 год. (ст. 2 од Преамбулата, член 1 ст. 3, 13 ст. 1 (б), 55 (в) и 76 (в)), Универзалната декларација за човековите права од 1948 год. (членовите 1, 2 и 7) и Меѓународниот договор за граѓанските и политички права од 1966 год. (членовите 2 ст. 1, 20 ст. 2 и 26). Најдиректно релевантниот договор е Меѓународната конвенција за елиминација на сите форми расна дискриминација („Конвенцијата на ОН“), што е ратификувана од големото мнозинство држави договорнички на Европската конвенција, вклучително Данска (9-ти декември 1971). Членовите 4 и 5 од таа Конвенција предвидуваат :

Член 4

„Државите договорнички ја осудуваат секоја пропаганда и сите организации што се засновани врз идеи или теории на супериорност на една раса или група луѓе од иста боја или етничко потекло, или кои се обидуваат да ја оправдаат или промовираат расната омраза и дискриминација од било кој вид, и преземаат усвојување непосредни и позитивни мерки наменети за уништување на секако поттикнување, или акти на таква дискриминација, и за таа цел, со должниот обсир кон принципите отелотворени во Универзалната декларација за човековите права и правата изречно предвидени во член 5 од таа Конвенција, меѓу другото :

(а) ќе го објави за кривично дело казниво со закон секое ширење идеи засновано врз расна супериорност или омраза, поттикнување на расна дискриминација, како и актите на насилство или поттикнувањето на такви акти против било која раса или група лица со друга боја или етничко потекло, а исто така давањето било каква помош за расистички активности, вклучително нивно финансирање;

..."

Член 5

„Согласно основните обврски зацртани во ... оваа Конвенција, државите договорнички преземаат да ја забранат и елиминираат расната дискриминација во сите нејзини форми и да го гарантираат правото на секого, без разлика на расата, бојата или националното или етничко потекло, на еднаквост пред законот, првенствено на уживањето на следните права :

...

(г) ...

viii. правото на слобода на мислењето и изразувањето;

..."

Ефектите од клаузулата за „должниот обсир“ од член 4 покренеа различни толкувања и Комитетот на ОН за елиминација на расната дискриминација (“Комитетот на ОН“ – основан за надзор над имплементацијата на Конвенцијата на

ОН) беше поделен во своите коментари за осудувањето на молителот. Овој случај беше презентираан од данската Влада во еден извештај до Комитетот на ОН. Додека некои членови на истиот го пречекаа како „досега најјасна изјава во било која земја дека правото на заштита од расна дискриминација има предност над правото на слободата на изразувањето,,“ другите членови сметаа дека „во таквите случаи фактите имало потреба да се разгледуваат во врска со двете права“ (Извештај на Комитетот до Генералното Собрание, Официјална евиденција, 25-та Седница, Прилог бр. 18 (A/45/18), р. 21, ст. 56).

ПОСТАПКАТА ПРЕД КОМИСИЈАТА

22. Во својата молба (бр. 15890/89) од 25-ти јули 1989 год. до Комисијата, молителот се жалеше дека неговото осудување ја нарушило неговата слобода на изразувањето согласно член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

23. На 8-ми септември 1992 год. Комисијата изјави дека молбата е дозволива. Во својот извештај од 8-ми јули 1993 год. (член 31) (чл. 31), Комисијата го изрази мислењето дека имало повреда на член 10 (чл. 10) (со дванаесет гласови наспроти четири).

Целосниот текст на мислењето на комисијата и на двете мислења на неслагање содржани во извештајот е репродуциран како анекс кон оваа Пресуда*.

---

* Белешка на записничарот. Поради практични причини, овој анекс ќе се појави само во печатената верзија од Пресудата (том 298 од Серијата А на Публикациите на Судот), но еден примерок за Комисискиот извештај може да се снабди од регистарот.

КОНЕЧНИ ПОДНЕСОЦИ ОД СТРАНА НА ВЛАДАТА ДО СУДОТ

24. На расправата од 20-ти април 1994 год. Владата го покани Судот да заземе став, како што беше поднесено со нивната претставка, дека немало повреда на член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

ШТО СЕ ОДНЕСУВА ДО ЗАКОНОТ

I. НАВОДНАТА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 10 (чл. 10)

25. Молителот сметаше дека неговото осудување и пресуда за помагање и поттикнување ширење на расистички забелешки го повредиле неговото право на слобода на изразувањето во рамките на значењето на член 10 (чл. 10) од Конвенцијата, што гласи :

„1. Секој има право на слобода на изразувањето. Тоа право треба да го вклучува правото да се има мислења и да се добиваат и даваат информации и идеи без попречување јавните органи и без оглед на државните граници. Тој член нема да ги спречи државите да бараат лиценца за радио, телевизиски или кинематографски претпријатија.

2. Користењето на тие слободи, бидејќи со себе носи должности и одговорности, може да подлежи на такви формалности, услови, забрани или казни како што се пропишани со закон и се неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијален интегритет или јавна безбедност, за спречување на нереди или криминал, за заштита на здравјето и моралот, за заштита на репутацијата или правата на другите, за спречување на откривањето информации добиени во доверба, или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството.

26. Владата го оспори тоа тврдење додека Комисијата го поддржа.

27. Заедничко стојалиште е дека мерките што го покренале случајот на молителот претставуваат попречување на неговото право на слобода на изразувањето.

Сепак е неспорно дека тоа попречување било „пропишано со закон“, осудувањето на молителот било засновано врз член 266 (б) и 23 (1) од Кривичниот Законик. Во тој контекст, Владата посочи дека поранешната одредба била пропишана со цел да се усогласи со Конвенцијата на ОН. Аргументот на Владата, како што Судот го разбира, е дека додека член 10 (чл. 10) од Конвенцијата е применлив, Судот, при применувањето на ст. 2 (чл. 10-2), треба да смета дека релевантните одредби од Кривичниот Законик треба да се толкуваат и применуваат на сеопфатен начин, во согласност со образложението од Конвенцијата на ОН (види ст. 21 погоре). Со други зборови, член 10 (чл. 10) не треба да се толкува на таков начин што да го ограничи, наруши или уништи правото на заштита од расна дискриминација согласно Конвенцијата на ОН.

Конечно, неспорно е дека попречување тежело кон легитимна цел, имено кон „заштита на репутацијата или правата на другите“.

Единствена поента во спорот е дали мерките биле „неопходни за едно демократско општество“.

28. Молителот и Комисијата беа на мислење дека, и покрај обврските на Данска како Договорничка на Конвенцијата на ОН (види ст. 21 погоре), требало да се нагласи праведна рамнотежа помеѓу „заштитата на репутацијата или правата на другите“ и правото на молителите да даваат информации. Според молителот, таквата рамнотежа била предочена во клаузулата

содржана во член 4 од Конвенцијата на ОН со цел да има „должен обсер“ кон „принципите на Универзалната декларација за човековите права и правата ... од член 5 од Конвенцијата (на ОН)“. Клаузулата беше воведена како нацрт поради загриженоста помеѓу еден број држави дека барањето од член 4 (а) дека „(државите договорнички) треба да го прогласат за кривично дело казниво со закон сето ширење идеи засновани врз расна супериорност или омраза“ било премногу експанзивно и би можело да покрене тешкотии во однос на другите човекови права, особено правото на слобода на мислењето и изразувањето. Понатаму во поднесокот од молителот, тоа објаснува зошто Министерскиот комитет на Советот на Европа, кога ги повикува државите членки да ја ратификуваат Конвенцијата на ОН, предложи тие да додадат изјава за толкување кон нивниот инструмент за ратификација, што меѓу другото би нагласило дека исто така било задолжително да се почитуваат правата зацртани со Европската конвенција (Резолуција (68) 30 усвоена од замениците министри на 31-ви октомври 1968).

Молителот и Комисијата нагласија дека, земено во контекстот на емисијата во целина, навредливите забелешки имале ефект на исмевање на нивните автори повеќе отколку на промовирање на нивните расистички погледи. Општ впечаток за емисијата бил дека се сакало да се привлече јавното внимание кон работа од голем јавен интерес, имено кон расизмот и ксенофобијата. Молителот намерно ги вклучил навредливите изјави во емисијата, но не со намера да шири расистички мислења, туку со цел да им се спротивстави преку изложување. Молителот посочи дека тој се обидел да го покаже, анализира и објасни на неговите гледачи новиот феномен во Данска во тоа време,

насилниот расизам практикуван од неартикулирани и социјално загрозуени младинци. Придружен од Комисијата, тој сметал дека емисијата нема да има некакви значителни штетни ефекти врз „репутацијата или правата на другите“. Затоа интересите за заштита на слободата на изразувањето на молителот претежно налегнале над интересите за заштита на последното

Во дополнување, молителот тврдел дека ако Законот за одговорност на медиумите од 1991 год. биле во сила во релевантното време, тој не би се соочил со обвинение бидејќи согласно тој Закон во принцип само авторот на казнива изјава можел да биде одговорен. Тоа го поткопало аргументот на Владата дека неговото осудување го бара Конвенцијата на ОН и е „неопходно“ во рамките на значењето на член 10 (чл. 10).

29. Владата тврдеше дека молителот ја уредил точката на Зелените жакети повеќе на сензационалистички отколку на информативен начин и дека нејзината информациона и известувачка вредност е минимална. Телевизијата е моќен медиум и мнозинството од Данците обично ја гледаат емисијата вести во која точката била емитувана. Сепак молителот, знаејќи дека тие би се изложиле на кривична одговорност, ги охрабрил Зелените жакети да даваат расистички изјави и пропуштил да се спротивстави на тие искази во емисијата. Било премногу суптилно да се претпостави дека гледачите не би ги земале забелешките според нивната номинална вредност. Никаква тежина не може да се придаде на фактот дека емисијата подигна само неколку приговори, бидејќи поради недостигот информации и недоволното знаење на данскиот јазик, како дури и заради стравот од одмазда на насилните расисти, било веројатно дека жртвите на навредливите коментари ќе се одвратат од приговарање. Молителот така пропуштил да ги

исполни „должностите и одговорностите“ кои му се наметнати како на телевизиски новинар. Паричната казна што му била наметната била најниска на скалата санкции применливи согласно кривичните дела од чл. 266 (б) и затоа не било веројатно дека ќе оштетат некој новинар да не придонесе кон јавна дискусија за расизмот и ксенофобијата, тие имале само ефект на јавен потсетник дека расистичките изрази треба да се земаат сериозно и дека не може да се толерираат.

Владата понатаму спореше дека случајот ќе се решавал поинаку ако Законот за одговорноста на медиумите од 1991 год. бил во сила во материјалното време. Правилото дека само авторот на една казнива изјава може да се изложи на одговорност подлежело на исклучоци (види ст. 20 погоре), како случајот на молителот би бил сметан согласно Законот од 1991 год. бил чисто работа на спекулација.

Владата нагласи дека сите три нивоа на данските судови, во принцип биле во подобра позиција отколку Европскиот суд за да ги проценат ефектите од емисијата, и извршиле внимателно балансирање на сите вклучени интереси. Разгледувањето извршено од тие судови било слично на тоа што е спроведено согласно член 10 (чл. 10); нивните одлуки потпаѓале во рамките на границите на проценката да бидат оставени на националните органи и одговарале на притисокот од општествената потреба.

30. Судот уште на почетокот би нагласил дека е особено свесен за виталната важност на борбата против расната дискриминација во сите форми и манифестации. Може да е вистина, како што беше сугерирано од молителот, дека како резултат на неодамнешните настани, свеста за опасноста од расната дискриминација е поизострена денес отколку што тоа беше случај пред една деценија во материјално време. Како и

да е, прашањето веќе беше од општа важност, како што е илустрирано на пример со фактот дека Конвенцијата на ОН датира од 1965 год. Следствено, предметот на целта кон која се тежи од страна на Конвенцијата на ОН има голема тежина при одредувањето на тоа дали осудувањето на молителот, кое како што Владата нагласи, беше засновано врз пропишаното со одредбата со цел да се обезбеди усогласеноста на Данска со Конвенцијата на ОН, беше „неопходно„ во рамките на значењето на член 10 ст. 2 (чл. 10-2).

На второ место, обврските на Данска согласно член 10 (чл. 10) мора да се толкуваат, колку што е тоа можно, така што да може се помират со нејзините обврски согласно Конвенцијата на ОН. Во тој поглед не е Судот тој што треба да ја толкува клаузулата за „должниот обсир“ од член 4 на Конвенцијата на ОН, што е отворена за различни конструкции. Како и да е, Судот е на мислење дека толкувањето на член 10 (чл. 10) од Европската конвенција во овој случај е компатибилен со обврските на Данска согласно Конвенцијата на ОН.

31. Значајна карактеристика на овој случај е тоа што молителот не ги сторил самиот исказите такви што да бидат подложни на приговори, но помогнал нивно ширење во неговото својство на телевизиски новинар одговорен за програмата вести на радиото Данмаркс (види ст. од 9 до 11 погоре). Поради тоа, при процената дали неговото осудување и пресуда биле „неопходни“, Судот ќе има обсир кон принципите утврдени во своето прецедентно поврзување со улогата на печатот (како што е резимирано на пример во Пресудата за случајот Опсервер и Гардијан против Велика Британија од 26-ти ноември 1991 год., Серија А бр. 216, стр. 29-30, ст. 59).

Судот повторува дека слободата на изразувањето сочинува една од суштинските основи на едно демократско општество и дека давањето гаранција на печатот е од особена важност (ibid.). Додека печатот не смее да ги пречекори поставените граници, меѓу другото, во интерес на „заштитата на репутацијата или правата на другите“, сепак му е должност да дава информации и идеи од јавен интерес. Не само што печатот има задача да дава такви информации и идеи: Јавноста исто така има право да ги добива. Ако беше поинаку, печатот би бил неспособен да ја игра својата витална ролја на „куче чувар на јавноста“ (ibid.). Иако примарно формулиран во однос на печатените медиуми, тие принципи несомнено важат исто така и за аудиовизуелните медиуми.

Разгледувајќи ги „должностите и одговорностите“ на еден новинар, потенцијалното влијание на односниот медиум е важен фактор и е општо познато дека аудиовизуелните медиуми често пати имаат многу понепосреден и помоќен ефект од печатените медиуми (види ја Одлуката за дозволивост од Комисијата во случајот Пурсел и други против Ирска од 16-ти април 1991 год., Молба бр. 15404/89, Одлуки и извештаи (DR) 70, стр. 262). Аудиовизуелните медиуми имаат средства за пренесување преку слики на значења кои печатените медиуми не можат да ги соопштат.

Истовремено, методите на објективно и урамнотежено известување може значително да варираат, меѓу другото, зависно од тоа за кој медиум се работи. Не е до овој Суд, ниту до националните судови за таа работа да ги заменат нивните сопствени гледишта со оние на печатот во однос на тоа која техника на известувањето ќе ја усвојат новинарите. Во овој контекст, Судот потсетува дека член 10 (чл. 10) не ја заштитува

само супстанцата на идеите и информациите што се изразени, туку исто така и формата во која тие се пренесени (види ја Пресудата од 23-ти мај 1991 год. во случајот Обершлик против Австрија, Серија А бр. 204, стр. 25, ст. 57).

Судот ќе гледа на обжаленото попречување во светлината на случајот како целина и ќе одреди дали причините дадени од националните органи за да го оправдаат се релевантни и доволни и дали употребените средства биле пропорционални со легитимната намера што сакало да се постигне (види ја горе споменатата пресуда во случајот Опсервер и Гардијан, стр. 29-30, стр. 59). Правејќи го тоа Судот треба да биде задоволен дека националните органи ги примениле стандардите кои треба да се во сообразност со принципите отелотворени во член 10 (чл. 10) и понатаму, дека се засновани врз прифатлива процена на релевантните факти (види, на пример, пресудата во случајот Швабе против Австрија од 28-ми август 1992 год., Серија А бр. 242-В, стр. 32-33, стр. 29).

Проценката на Судот ќе има обсервација кон начинот на кој е подготвено претставувањето на Зелените жакети, неговата содржина, контекстот во кој било емитирано и целта на емисијата. Имајќи ја на ум обврската на државите согласно Конвенцијата на ОН и другите меѓународни инструменти да се преземаат ефективни мерки за елиминирање сите форми на расна дискриминација и да се спречат, и да се борат против расистичките доктрини и практики (види ст. 21 погоре), важен фактор во проценката на Судот ќе биде дали точката што е во прашање, кога се разгледува во целина, се појавила од објективно стојалиште дека за своја цел имала пропаганда на расистички гледишта и идеи.

32. Националните судови ставиле значителен нагласок врз фактот дека молителот самиот презел иницијатива да го подготви претставувањето на Зелените жакети и дека тој не само што однапред знаел дека веројатно ќе се дадат расистички искази во текот на интервјуто, туку исто така и ги охрабрил таквите искази. Тој ја уредил емисијата на таков начин што да вклучува навредливи тврдења. Без неговото вмешување, забелешките не би биле раширени во широк круг луѓе и така не би биле казниви (види ст. 14 и 18 погоре).

Судот е задоволен дека тие се релевантните причини за целите на ст. 2 од член 10 (чл. 10-2).

33. Од друга страна, што се однесува до содржината на точката со Зелените жакети, треба да се забележи дека воведот на ТВ презентерот започнал со упатување кон неодамнешната јавна дискусија и коментари во печатот за расизмот во Германија, така повикувајќи го гледачот да ја гледа емисијата во тој контекст. Тој продолжил со најава дека предмет на емисијата е да се третираат аспектите на проблемот со идентификување извесни поединци расисти и со портретирање на нивниот менталитет и социјална заднина. Нема причина да се сомневаме дека следењето на интервјуата ја исполнило таа цел. Земено во целина, претставувањето не можело објективно да изгледа како за своја цел да има пропаганда на расистички погледи и идеи. Напротив, јасно е дека се настојувало по пат на интервју да се изложи, анализира и објасни оваа посебна група младинци, ограничени и фрустрирани од нивната социјална ситуација, со кривични досиеја и насилни ставови, кои така се справувале со специфичните аспекти на работата што веќе тогаш била од огромен јавен интерес.

Врховниот суд сметаше дека вредноста на вестите или информациите од претставувањето не била таква што би го оправдало ширењето на навредливи забелешки (види ст. 18 погоре). Како и да е, во поглед на принципите наведени во став 31 погоре, Судот не гледа никаква причина да се стави под прашање сопствената проценка на персоналот на Неделниот информативен магазин за вредноста на вестите или информациите од спорната точка, што формирало основа за нивната одлука да ја продуцираат и емитуваат.

34. Понатаму, мора да се има на ум дека точката била емитувана како дел од сериозна данска програма за вести и дека намерата била добро информирање на аудиториумот (види ст. 9 погоре).

Судот не е убеден од аргументот, а истото било потенцирано и од националните судови (види ст. 14 и 18 погоре), дека точката со Зелените жакети била презентирана без никаков обид за противтежа на екстремистичките погледи кои се изразени. И воведот на ТВ презентерот и однесувањето на молителот во текот на интервјуата јасно се оградиле од интервјуираните лица, на пример со опишувањето дека тие се група „младинци екстремисти“ кои го поддржуваат Кју Клуks Клан и со упатување кон кривичните досиеја на некои од нив. Молителот исто така побил некои од расистичките искази, на пример со потсетување дека постојат црни луѓе кои држат важни работни места. Конечно, не треба да се заборави дека, земен во целина, филмуваниот портрет сигурно го пренел значењето дека расистичките искази биле дел од општиот анти-социјален став на Зелените жакети.

Мора да се признае дека точката изречно не потсетила на неморалноста, опасностите и незаконитоста на промовирањето

на расна дискриминација и идеи за супериорност на една раса. Како и да е, во поглед на горе наведените елементи за противтежа и природните ограничувања за разрешување на такви елементи во кратка точка во рамките на подолга емисија, како и дискреционото право на новинарот во однос на формата на изразување што ја користел, Судот не смета дека отсуството на таквите мерки на претпазливост се релевантни.

35. Известувањето новости по пат на интервјуа, без разлика дали уредувани или не, претставува едно од најважните средства со кои печатот е во можност да ја игра својата витална ролја на „куче чувар на јавноста“ (види на пр., горе наведената пресуда во случајот Опсервер и Гардијан, стр. 29-30, ст. 59). Казнувањето на еден новинар за помагање при ширењето искази дадени од друго лице во интервју сериозно би го попречило придонесот на печатот во дискусиите за работи од јавен интерес и не треба да се предочи освен ако постојат особено јаки причини да се стори тоа. Во тој поглед Судот не го прифаќа аргументот на Владата дека ограничената природа на паричната казна е релевантна, она што е битно е дека новинарот бил осуден.

Не може да има сомнеж дека забелешките во однос на кои Зелените жакети биле осудени (види ст. 14 погоре) биле повеќе од навредливи за членовите на целните групи и не уживале ја заштитата од член 10 (чл. 10) (види, на пр. одлуките за дозволивост од Комисијата во случајот Глмервеен и Хагенбеек против Холандија, молби бр. 8348/78 и 8406/78, ДР 18, стр. 187, и Куенен против Германија, молба бр. 12194/86, ДР 56, стр. 205). Сепак, дури и имајќи го предвид начинот на кој молителот ја подготвил точката со Зелените жакети (види ст. 32 погоре), не беше покажано дека, гледано во целина, претставеното било

такво што исто така би ја оправдало неговата осуда и казна, и е кривично дело согласно Кривичниот Законик.

36. Понатаму, неспорно е дека целта на молителот присуствувањето на емисијата што е во прашање не била расистичка. Иако тој се потпрел на тоа во домашната постапка, од образложението во релевантните пресуди не изгледа дека тие го зеле таквиот фактор предвид (види ст. 14, 17 и 18 погоре).

37. Имајќи го предвид горното, причините дадени во поддршка на осудувањето на молителот и неговата пресуда не се доволни за со нив уверливо да се утврди предизвикување на попречување во уживањето на неговото право на слобода на изразувањето било „неопходно за едно демократско општество“, особено средствата што се употребиле биле непропорционални со целта да се заштити „репутацијата или правата на другите“. Според тоа, мерките предизвикале да се прекрши член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 50 (чл. 50)

38. Г. Јершилд барал праведна сатисфакција согласно член 50 (чл. 50) од Конвенција, согласно кој .

„Ако Судот најде дека една одлука или мерка преземена од законски орган или било кој орган на Висока договорна страна е сосема или делумно во судир со обврските кои произлегуваат од ... Конвенцијата, и ако внатрешното право на споменатата Договорна страна дозволува само делумна репарација поради последиците од таа одлука или мерка, одлуката на Судот, ако е тоа потребно, ќе даде праведна сатисфакција на оштетената страна.“

39. Владата прифати дел од ова побарување. Комисијата не понуди никакви коментари.

А. Парична штета

40. Молителот побаруваше 1.000 круни во поглед на паричната казна што му е наметната да бидат надоместени од негова страна на радиото Данмаркс што претходно ја платило за него.

41. Владата не приговори и Судот најде дека износот треба да се додели.

Б. Непарична штета

42. Молителот бараше 20.000 круни во надомест за непаричната штета. Тој сметаше дека неговата професионална репутација била оштетена и дека тој претрпел болка во резултат на неговата осуда.

43. Судот го почитува тоа што молителот сеуште работи во Неделниот информативен магазин на радио Данмаркс и дека неговиот работодавец го поддржал во текот на постапката, меѓу другото, плаќајќи ја неговата парична казна (види ст. 9 и 40 погоре) и судските такси (види ст. 44 подолу). Се согласува со Владата дека заклучокот за повреда на член 10 (чл. 10) сам по себе претставува соодветна праведна сатисфакција во тој поглед.

В. Трошоци и издатоци

44. Молителот во поглед на трошоци и издатоци побарал :

(а) 45.000 круни за завршената работа во домашната постапка од страна на неговиот адвокат, г. Ј. Стокхолм,

(б) судските такси настанати за постапката во Стразбур, 13.126,80 круни за г-ѓа Јохансен, 6.900 фунти стерлинзи за г. Бојл и 50.000 круни (без ДДВ од 25%) за г. Трир,

(в) 20.169,20 круни за да се покријат трошоците за превод, толкување и вештачења.

(г) 25.080 круни, 965,40 фунти и 4.075 француски франци за патни трошоци и трошоци за престој настанати во врска со расправите пред Комисијата и Судот, како и за разни трошоци.

Делови од горните трошоци и издатоци биле претходно исплатени од страна на радио Данмаркс.

45. Владата не приговори кон горните побарувања. Судот смета дека молителот има право да ги поврати износите во целост. Тие треба да се зголемат за износот за ДДВ што може да треба да се плати.

ПОРАДИ ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. Смета со дванаесет гласови наспроти седум дека постои повреда на член 10 (чл. 10) од Конвенцијата,
2. Со седумнаесет гласови наспроти два смета дека Данска треба да му плати на молителот, во рок од три месеци, 1.000 (илјада) дански круни како надомест за паричната штета, а за трошоците и издатоците износите што ќе произлезат од пресметките што треба да се извршат согласно ст. 45 од Пресудата.
3. Едногласно го отфрла остатокот од побарувањето за праведна сатисфакција.

Составено на англиски и француски јазик и донесено на јавна расправа во Палатата на човековите права, Стразбур на 23-ти септември 1994 год.

Ролф РИСДАЛ

Претседател

Херберт ПЕЦОЛД

в.д. записничар

Во согласност со член 51 ст. 2 (чл. 51-2) од Конвенцијата и Правилото 53 ст. 2 од Правилата на Судот, следните посебни мислења се приложени кон оваа Пресуда :

(а) заедничко мислење на неслагање од г. Рисдал, г. Берnard, г. Шпилман и г. Луазо,

(б) заедничко мислење на неслагање од г. Ѓулчуклу, г. Русо и г. Валтикос,

(в) дополнително заедничко мислење на неслагање од г. Ѓулчуклу и г. Валтикос

Р. Р.

Х. П.

ЗАЕДНИЧКО МИСЛЕЊЕ НА НЕСЛАГАЊЕ ОД СУДИИТЕ РИСДАЛ, БЕРНАРД, ПИЛМАН И ЛУАЗО

1. Ова е прв пат Судот да се занимава со случај на ширење расистички забелешки што на голема група лица им го негира квалитетот на „човечки суштества“. Во поранешни одлуки Судот, според нашето гледиште, правилно ја подвлече огромната важност на слободата на печатот и медиумите воопшто за едно демократско општество, но никогаш не мораше да разгледува ситуација во која „репутацијата или правата на другите“ (Член 10 ст. 2) (чл. 10-2) биле загрозени до таква мерка како што е во овој случај.

2. Се согласуваме со мнозинството (ст. 35 од пресудата) дека Зелените жакети самите „не ја уживале заштитата од член 10 (чл. 10)“. Истото мора да е вистина и за новинарите кои шират такви забелешки со коментари во поддршка или со одобрување на истите. Јасно е дека тоа не може да се каже за молителот. Затоа се знае дека е тешко да се погоди вистинската рамнотежа помеѓу слободата на печатот и заштитата на другите. Но мнозинството атрибути многу повеќе претежнуваат кон слободата на новинарот отколку кон заштитата на тие што мора да страдаат поради расистичката омраза.

3. Ниту пишаниот текст од интервјуто (ст. 11 од Пресудата) ниту пак видео филмот што го видовме не разјаснува дека забелешките на Зелените жакети се нетолерабилни во едно општество засновано врз почитувањето на човековите права. Молителот го исекол целото интервју до само неколку минути, веројатно со последица или дури и намера да ги задржи најгрубите забелешки. Бидејќи е тоа така, апсолутно е потребно

да се додаде барем една јасна изјава на неодобрување. Мнозинството од Судот го гледа таквото неодобрување во контекст на интервјуто, но тоа е толкување на скриени значења. Никој не може да исклучи дека некои делови од јавноста во телевизискиот спот најдоа поддршка за нивните расистички предрасуди.

А како ли мора да се чувствуваат оние чие човечко достоинство беше нападнато, па дури и негирано од страна на Зелените жакети? Можат ли тие да добијат впечаток дека гледано во контекст, телевизиската емисија придонесува кон нивната заштита? Добрите намери на новинарот не се доволни во една таква ситуација, особено во случај во кој самиот тој ги провоцирал расистичките изјави.

4. Меѓународната Конвенција за елиминирање на сите форми расна дискриминација веројатно не бара казнување на новинари одговорни за телевизиски спот од овој вид. Од друга страна, таа го поддржува мислењето дека медиумите исто така може да бидат обврзани да заземат јасен став во областа на расната дискриминација и омраза.

5. Заканата од расна дискриминација и гонење е сигурно сериозна за нашето општество, па Судот јасно ја нагласи виталната важност на борбата против расната дискриминација во сите нејзини форми и манифестации (ст. 30 од Пресудата). Данските судови целосно признале дека заштитата на лицата чие човечко достоинство е нападнато треба да биде избалансирана наспроти правото на слободана изразувањето. Тие внимателно ја разгледале одговорноста на молителот, а причините за нивните заклучоци биле релевантни. Заштитата на расните малцинства не може да има помалку тежина од правото

да се дава информација, а во конкретните околности на сегашниов случај, според наше мислење овој Суд не треба да го замени своето сопствено балансирање на спротивставените интереси за тоа на Врховниот суд на Данска. Ние сме убедени дека данските судови дејствувале внатре во границите на проценката што мора да се остави на државите договорнички во оваа чувствителна област. Според тоа, не може да се смета дека заклучоците на данските судови предизвикале повреда на член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

ЗАЕДНИЧКО МИСЛЕЊЕ НА НЕСЛАГАЊЕ НА СУДИИТЕ ЃУЛЧУКЛУ, РУСО И ВАЛТИКОС

(Превод)

Ние не можеме да го споделиме мислењето со мнозинството од Судот во однос на случајот Јершилд.

Секако дека има два главни принципи што се во прашање во овој случај, едниот е за слободата на изразувањето, отелотворен во член 10 (чл. 10) од Конвенцијата, другиот е забраната за одбрана на расистичката омраза, што е очигледно една од забраните овластени со ст. 2 од член 10 (чл. 10/2) и понатаму, тоа е предметот на документот за основните човекови права усвоени од Генералното Собрание на Обединетите Нации, посебно Конвенцијата за елиминирање на сите форми расна дискриминација од 1965 год. Таа Конвенција очигледно не може да се игнорира кога се применува Европската конвенција. Понатаму, таа е обврзна за Данска. Исто така, мора да го води Европскиот суд за човекови права при неговите одлуки, особено што се однесува до распонот што го дава во условите за Европската конвенција и за исклучоците што Конвенцијата ги поставува во општи рамки.

Во случајот Јершилд, исказите што се дадени и своеволно репродуцирани во релевантната емисија на данската телевизија, без никаква значајна реакција од страна на коментаторот, секако придонеле за поттикнување презир не само кон странците воопшто, туку поточно кон црните луѓе, Опишани како да припаѓаат на инфериорна, субхумана раса (“црниците ... не се човечки суштества ... Само земете една слика

од горила ... и потоа погледнете црнец, тоа е истата телесна градба ... Црнецот не е човечко суштество, тоа е животно, истото важи и за сите други странски работници исто така, Турци, Југословени или како и да се нарекуваат).

Наспроти ценењето дека некои судии дале особена важност на слободата на изразувањето, уште повеќе бидејќи нивните земји во голема мера биле лишени од тоа до неодамна, ние не можеме да прифатиме дека таа слобода треба да се протега до охрабрување расна омраза, презир за расите различни од онаа на која ѝ припаѓаме, и бранење на насилство против тие што припаѓаат на расите што се во прашање. Се бараше да се одбрани емисијата врз основа на тоа што таа би предизвикала здрава реакција на одбивање помеѓу гледачите. Т.е., да покаже оптимизам, кој во најмала рака е изобличен од искуството. Голем број млади луѓе денес, а дури и слободната популација, наоѓајќи се себе си преплавени од животните тешкотии, невработеност и сиромаштија, се едноставно премногу настроени да бараат жртвени јарци што е поддржано без никаков збор на претпазливост, зашто, а тоа е важна поента, новинарот одговорен за емисијата што е во прашање не направи никаков вистински обид да ги предизвика гледиштата што ги презентираше, што е неопходно ако нивното влијание требало да биде противтежа, барем во однос на гледачите.

Кога е така, сметаме дека со преземање кривични мерки, кои беа дури и умерени, данските судски институции на никаков начин не го нарушиле член 10 (чл. 10) од Конвенцијата.

ДОПОЛНИТЕЛНО ЗАЕДНИЧКО МИСЛЕЊЕ НА НЕСЛАГАЊЕ НА СУДИИТЕ ЃУЛЧУКЛУ И ВАЛТИКОС

(Превод)

Ние гласавме против точката 2 од оперативните одредби на Пресудата бидејќи сме толку многу цврсто убедени дека грешката на молителот е што не реагираше против одбраната на расизмот, така што сметаме дека е целосно неоправдано да му се даде било каков надомест.